ECLI:LV:AT:2018:1031.SKA137018.3.L

Lieta Nr. 6-7-00080-18
SKA-1370/2018
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
LĒMUMS
Rīgā 2018.gada 31.oktobrī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Anita Kovaļevska,
tiesnese Vēsma Kakste,
tiesnese Veronika Krūmiņa

rakstveida procesā izskatīja /pers. A/ blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2018.gada 7.jūnija lēmumu, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ 2018.gada 13.aprīlī vērsās Veselības ministrijā, lūdzot izvērtēt SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" rīcību, 2015.gada 16.martā veicot pieteicēja sensitīvo datu apstrādi Psihisko traucējumu un psihisko slimību valsts reģistrā. Pieteicējs norādīja, ka viņam noteikta nepareiza diagnoze, un lūdza dzēst no reģistra sensitīvos datus, kā arī atlīdzināt morālo kaitējumu 1000 *euro*, ko radījusi prettiesiska datu apstrāde.

Veselības ministrija 2018.gada 13.maija atbildē Nr. 01-20fiz/1991 norādīja, ka jautājums par pacienta datu iekļaušanu reģistrā ir saistīts ar veselības aprūpes iestādē sniegto veselības aprūpi, kuras izvērtēšana ir Veselības inspekcijas kompetencē. Iesniegums par kaitējuma atlīdzinājumu var tikt izskatīts tikai tad, ja iestādes lēmums vai faktiskā rīcība atzīta par prettiesisku citā administratīvajā procesā, tādēļ nav konstatējams pamats prasījuma par morālā kaitējuma atlīdzināšanu izskatīšanai. Ministrija papildus norādīja, ka vēstule ir informatīva, tādēļ nav pārsūdzama.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, lūdzot atzīt par prettiesisku Veselības ministrijas faktisko rīcību, nekonstatējot tiesisku pamatu prasījuma izskatīšanai par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, dzēst no reģistra pieteicēja sensitīvos datus, kā arī atlīdzināt pieteicējam nodarīto morālo kaitējumu 1500 *euro*.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2018.gada 7.jūnija lēmumu atteikts pieņemt pieteikumu. Lēmums pamatots ar to, ka Veselības ministrijas atteikums izskatīt pieteicēja iesniegumu nav faktiskā rīcība vai administratīvais akts, jo iestādei konkrētajā gadījumā nebija pienākuma izpildīt kādu darbību, turklāt iestāde pieteicējam izskaidrojusi, kādā kārtībā risināms viņu interesējošais jautājums.

[4] Pieteicējs iesniedzis blakus sūdzību, uzskatot, ka Veselības ministrijas atteikums pieņemt lēmumu atbilst faktiskās rīcības jēdzienam. Tāpat kā ministrija, tiesa nav paskaidrojusi, ar kādu tiesību normu pamatots, ka iesniegums par kaitējuma atlīdzinājumu var tikt izskatīts tikai tad, ja iestādes lēmums vai faktiskā rīcība atzīta par prettiesisku citā administratīvajā procesā. Pieteicējs trīsreiz vērsies Administratīvajā rajona tiesā, un pieteikums ikreiz nonācis tiesneses A. Pāveles rīcībā, kura to vienmēr atteikusies pieņemt. Tas liecina, ka tiesnese ir personiski ieinteresēta lietas iznākumā.

Motīvu daļa

[5] Pieteicējs rajona tiesas tiesneses A. Pāveles ieinteresētību lietas iznākumā pamato ar apstākli, ka viņa vairākkārt atteikusies pieņemt pieteicēja pieteikumus.

Taču apstāklis, ka tiesnesis piedalījies procesa dalībniekam nelabvēlīga nolēmuma pieņemšanā citā lietā, pats par sevi neliecina par tiesneša neobjektivitāti (*Augstākās tiesas 2011.gada 1.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-730/2011 (A42922909) 4.punkts, 2016.gada 28.jūlija lēmuma lietā Nr. SKA-1285/2016 (A420192516) 3.punkts*). Tādēļ, nepastāvot citām norādēm, kas varētu liecināt par tiesneses neobjektivitāti, šis pieteicēja arguments ir noraidāms.

[6] No pieteicēja pieteikuma izriet trīs prasījumi: 1) atzīt par prettiesisku Veselības ministrijas faktisko rīcību; 2) dzēst no reģistra pieteicēja sensitīvos datus; 3) atlīdzināt pieteicējam nodarīto morālo kaitējumu. Kā noprotams, prasījumu par kaitējuma atlīdzinājumu pieteicējs saista vienlaikus ar abiem pamatprasījumiem.

[7] Lietas pamatā ir pieteicēja iebildumi pret SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" rīcību, nosakot diagnozi un saistībā ar to veicot datu apstrādi – ievadot pieteicēja sensitīvos datus Psihisko traucējumu un psihisko slimību valsts reģistrā.

SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" ir kapitālsabiedrība. Valsts izveidotā slimnīcā, kas organizēta privāto tiesību juridiskās personas formā, ārstnieciskā darbība notiek privāto tiesību jomā, proti, ārstniecības procesā slimnīca nešteno valsts pārvaldes pilnvaras. Arī diagnozes noteikšana ir ārstniecības procesā veikta darbība. Līdz ar to slimnīcas rīcība nav faktiskā rīcība un nav izvērtējama administratīvā procesa kārtībā (*sal. Augstākās tiesas 2014.gada 6.janvāra lēmums lietā Nr. SKA-227/2014*).

Vērsdamies pret SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" rīcību, pieteicējs savu pozīciju būtībā balsta uz Augstākās tiesas 2009.gada 16.marta spriedumā lietā Nr. SKA-74/2009 (A42342405) izteiktajām atziņām. Minētajā lietā Veselības ministrijā tika apstrīdēta un par prettiesisku atzīta Garīgās veselības valsts aģentūras faktiskā rīcība, veicot pieteicēja sensitīvo datu apstrādi un iekļaujot pieteicēja datus Psihisko traucējumu un psihisko slimību valsts reģistrā.

Taču minētās lietas apstākļi būtiski atšķiras no izskatāmās lietas, tādēļ tajā paustās atziņas nevar tikt piemērotas izskatāmajā lietā. Proti, 2004.gadā, kad norisinājās minētajā lietā konstatētie apstākļi, Garīgās veselības valsts aģentūra bija Psihisko traucējumu un psihisko slimību valsts reģistra turētājs (ar Ministru kabineta 2007.gada 18.janvāra rīkojumu Nr. 54 aģentūra reorganizēta, nosakot, ka tās funkciju, tiesību un saistību pārņēmēji ir Sabiedrības veselības aģentūra un SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs").

Turpretim 2015.gadā, kad reģistrā tika iekļauti pieteicēja personas dati, tiesiskais regulējums bija mainījies. Spēkā bija stājušies Ministru kabineta 2008.gada 15.septembra noteikumi Nr. 746 „Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra izveides, papildināšanas un uzturēšanas kārtība". Kā Augstākajai tiesai norāda Veselības ministrija 2018.gada 4.oktobra vēstulē Nr. 01-23.2/4470, Psihisko traucējumu un psihisko slimību valsts reģistrs šobrīd ir daļa no informācijas sistēmas „Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs". Informācijas sistēmas pārzinis un turētājs saskaņā ar minēto noteikumu 3.punktu ir Slimību profilakses un kontroles centrs. Atbilstoši noteikumu 5. un 6.punktam reģistra izveidei, papildināšanai un uzturēšanai nepieciešamo informāciju centram sniedz stacionārās un ambulatorās ārstniecības iestādes, kā arī ārstu prakses, bet reģistrā iekļaujamo informāciju ārstniecības iestādes ievada un aktualizē tiešsaistes režīmā.

Ņemot vērā teikto, pieteicēja minēto personas datu apstrādi SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" veica nevis kā reģistra turētājs, kura veiktās darbības būtu pierēķināmas valsts pārvaldei, bet gan kā jebkura ārstniecības iestāde, kurai ar normatīvo aktu ir uzlikts pienākums sniegt reģistra uzturēšanai nepieciešamo informāciju. Nav konstatējams, ka tādā veidā ārstniecības iestāde pildītu kādu publisku funkciju. Savukārt ārstniecības procesā, kā jau minēts, netiek īstenotas valsts pārvaldes pilnvaras.

[8] Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.pantu šā likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai nemantisko kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību.

Citiem vārdiem, lai varētu prasīt kaitējuma atlīdzinājumu administratīvā procesa kārtībā, kaitējumam jābūt nodarītam ar prettiesisku administratīvo aktu vai faktisko rīcību.

Tā kā slimnīcas rīcība nav faktiskā rīcība, iesniegums par atlīdzinājumu par šo rīcību nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā. Savukārt Veselības ministrijas atteikums izskatīt pieteicēja iesniegumu par atlīdzinājumu par slimnīcas rīcību nav ne iestādes faktiskā rīcība, ne administratīvais akts. Tātad arī pieteicēja prasījums atlīdzināt morālo kaitējumu, kas nodarīts tieši ar Veselības ministrijas rīcību, izskatot pieteicēja iesniegumu, nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā.

[9] Vienlaikus rajona tiesas tiesnesis nav pievērsis pietiekamu uzmanību tam, ka prasījums dzēst no Psihisko traucējumu un psihisko slimību valsts reģistra pieteicēja sensitīvos datus principā varētu būt skatāms administratīvā procesa kārtībā.

Laikā, kad pieteicējs vērsās ar iesniegumu Veselības ministrijā, Fizisko personu datu aizsardzības likuma 16.panta pirmā daļa noteica datu subjekta tiesības pieprasīt, lai viņa personas datus papildina vai izlabo, kā arī pārtrauc to apstrādi vai iznīcina tos, ja personas dati ir nepilnīgi, novecojuši, nepatiesi, pretlikumīgi apstrādāti vai arī tie vairs nav nepieciešami vākšanas mērķim.

Šobrīd Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa regulas (ES) Nr. 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) 16. un 17.pants noteic datu subjekta tiesības panākt, lai pārzinis bez nepamatotas kavēšanās labotu neprecīzus datu subjekta personas datus vai dzēstu tos, ja pastāv kāds no 17.pantā minētajiem nosacījumiem.

Slimību profilakses un kontroles centrs, uzturot ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistru, pilda tam ar normatīvo aktu nodotu publisku funkciju valsts pārvaldes jomā. Līdz ar to datu subjekta prasījums Slimību profilakses un kontroles centram kā reģistra pārzinim labot vai dzēst datu subjekta personas datus būtu izskatāms administratīvā procesa kārtībā.

[10] Ja pieteicējs savu pieteikumu saista tikai ar SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" rīcību, tad viņa pieteikums, kā jau minēts, nav izskatāms administratīvā procesa kārtībā.

Taču, ja pieteicēja galvenais mērķis tomēr ir panākt savu personas datu dzēšanu no reģistra, viņa pieteikums varētu būt skatāms administratīvajā tiesā.

Rajona tiesas tiesnesim, nepieciešamības gadījumā atstājot pieteikumu bez virzības, vajadzēja precīzi noskaidrot pieteicējam vēlamo prasījumu un atbilstoši tam lemt par pieteikuma pieļaujamību, citstarp izvērtējot, vai attiecībā uz personas datu dzēšanu no Slimību profilakses un kontroles centra uzturētā reģistra ir ievērota lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtība.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 1. un 2.punktu un 324.panta pirmo daļu, Augstākā tiesa

nolēma

Atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2018.gada 7.jūnija lēmumu daļā, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu par pieteicēja sensitīvo datu dzēšanu no Psihisko traucējumu un psihisko slimību valsts reģistra un ar to saistīto morālā kaitējuma atlīdzinājumu, un nodot jautājumu par pieteikuma virzību šajā daļā jaunai izskatīšanai Administratīvajā rajona tiesā.

Atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2018.gada 7.jūnija lēmumu pārējā daļā, bet /pers. A/ blakus sūdzību noraidīt.

Atmaksāt /pers. A/ drošības naudu 15 *euro*.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese (*personiskais paraksts*) A. Kovaļevska

Tiesnese (*personiskais paraksts*) V. Kakste

Tiesnese (*personiskais paraksts*) V. Krūmiņa